

**«ҚазТрансОйл» АҚ корпоративтік басқару кодексінің
2022 жылғы қағидаттары мен ережелерін сақтауы туралы есеп**

«ҚазТрансОйл» АҚ Акционерлері жалпы жиналысының шешімімен бекітілген (2016 жылғы 27 мамырдағы 3/2016 хаттама) Корпоративтік басқару кодексіне (бұдан әрі – Кодекс) сәйкес корпоративтік хатшы жыл сайын Кодекстің қағидаттары мен ережелерін сақтау/сақтамау туралы есеп дайындайды.

Кодекстің мақсаты «ҚазТрансОйл» АҚ-та (бұдан әрі - Қоғам) корпоративтік басқаруды жетілдіру, басқарудың ашықтығын қамтамасыз ету, Қоғамның тиісті корпоративтік басқару стандарттарын ұстануға бейілділігін растау болып табылады.

Кодекстің қағидаттары:

1. Үкімет «Самұрық-Қазына» АҚ акционері ретінде*.
2. «Самұрық-Қазына» АҚ пен ұйымдардың өзара іс-қимылы. «Самұрық-Қазына» АҚ-тың ұлттық басқарушы холдинг ретіндегі рөлі.
3. Тұрақты даму.
4. Акционерлердің құқықтары және акционерлерге әділ көзқарасы.
5. Директорлар кеңесі мен атқарушы органның тиімділігі.
6. Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит.
7. Ашықтығы.

Қоғам корпоративтік басқарудың маңыздылығын түсіне отырып, Қоғамның ішкі құжаттары мен тәжірибесін оның қағидаттарына сәйкес келу қажеттілігіне көп көңіл бөледі.

* Кодекстің бірінші қағидаты ерекше сипатқа ие және «Самұрық-Қазына» АҚ басқаруының, «Самұрық-Қазына» АҚ пен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасындағы өзара іс-қимылдың ерекшеліктеріне жатады.

№	Кодекстің ережесі/ корпоративтік басқару қағидаты	Сақталады/ сақталмайды	Кодекстің ережелерін/корпоративтік басқару қағидаттарын сақтау үшін орындалған іс-шаралар
1	«Самұрық-Қазына» АҚ пен ұйымдардың өзара іс-қимылы. «Самұрық-Қазына» АҚ-тың ұлттық басқарушы холдинг ретіндегі рөлі	Сақталады	<p>Қоғамдағы корпоративтік басқару жүйесі оның қызметін тиісті басқару мен бақылауды қамтамасыз етеді және ұзақ мерзімді құндылық пен тұрақты дамуды арттыруға бағытталған.</p> <p>Акционерлер, Директорлар кеңесі және Басқарма арасындағы өзара іс-қимылдың қазіргі жүйесі Қоғам құнының өсуін қамтамасыз ететін маңызды элемент және инвесторлардың қаражатын тиімді пайдаланудың кепілі болып табылады.</p> <p>Қоғамда «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2028 жылға дейінгі Даму стратегиясы бекітілді, оған сәйкес Қоғамның миссиясы Қоғам акционерлері үшін ең жоғары пайданы қамтамасыз ету және магистральдық мұнай құбыры арқылы мұнай тасымалдау саласындағы мемлекеттің стратегиялық мүдделерін сақтау болып табылады.</p> <p>Қоғам және оның лауазымды адамдары Қоғамның ұзақ мерзімді құнының өсуі мен орнықты дамуы, қабылданатын шешімдер мен әрекеттер/әрекетсіздік үшін Қазақстан Республикасының заңнамасында және Қоғамның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен жауапты болады.</p> <p>Қоғамның атқарушы органы қызметінің тиімділігін бағалаудың негізгі элементтерінің бірі қызметтің негізгі көрсеткіштерінің жүйесі (бұдан әрі – ҚНҚ) болып табылады. ҚНҚ тізбесі мен нысаналы мәндерін Қоғамның Директорлар кеңесі жыл сайынғы негізде бекітеді.</p> <p>Мәселен, Қоғам Директорлар кеңесінің шешімімен (2021 жылғы 10 желтоқсандағы №12/2021 отырыс хаттамасы) Қоғамның 2022 жылға арналған корпоративтік ҚНҚ және олардың нысаналы мәндері бекітілді. Қоғам Директорлар кеңесінің шешімімен (2022 жылғы 28 қаңтар №2/2022 отырыс хаттамасы) Қоғамның басшы жұмыскерлерінің 2022 жылға арналған уәждемелік ҚНҚ және олардың нысаналы мәндері бекітілді.</p>

			<p>Жыл сайынғы негізде Қоғамның басшы жұмыскерлерінің сыйақысына әсер ететін тиімділікке қол жеткізуді бағалау жүзеге асырылады.</p>
2	Тұрақты даму	Сақталады	<p>Орнықты даму Қоғам қызметіндегі басымдық болып табылады, оның мақсаты қоршаған ортаны және табиғи ресурстарды сақтау және қорғаумен, қолайлы еңбек жағдайларын жасаумен, жұмыс орындарындағы қауіпсіздікті қамтамасыз етумен және Қоғам қызметін жүзеге асыратын жергілікті қоғамдастықтардың дамуына үлес қосумен қатар бизнесті дамыту болып табылады.</p> <p>Орнықты даму саласындағы қызметті жүзеге асыру кезінде Қоғам БҰҰ-ның жаһандық шартында, ISO 26000 стандартында бекітілген қағидаттар мен ережелерді, әлеуметтік жауапкершілік жөніндегі басшылықты, AA1000 «Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл стандарты» стандартын, GRI орнықты даму саласындағы есептілікті басшылыққа алады және орнықты даму саласындағы қызметтің жекелеген бағыттары бойынша Қоғамның бірқатар ішкі құжаттарымен реттеледі.</p> <p>Қоғам ISO 14001 және ISO 45001 халықаралық стандарттарына сәйкес өндірісте қауіпсіз және салауатты еңбек жағдайларын жасау және қамтамасыз ету, өндірістік жарақаттанудың және кәсіптік аурулардың алдын алу, қоршаған ортаға, биоәртүрлілікке және адам өміріне қолайлы жағдайлар жасау және қамтамасыз ету жөніндегі құқықтық, әлеуметтік-экономикалық, ұйымдастырушылық-техникалық, санитарлық-эпидемиологиялық оңалту, емдеу-профилактикалық іс-шаралар кешенін әзірлеуді және жүзеге асыруды қамтамасыз етеді.</p> <p>2022 жылы TÜV Nord Cert GmbH сәйкестікті растау органы сапа менеджменті жүйесінің, экологиялық менеджмент жүйесінің, денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджменті жүйесінің және Қоғамның энергоменеджмент жүйесінің ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 және ISO 50001:2018 халықаралық стандарттарының талаптарына сәйкестігінің бірінші жылының инспекциялық аудитін сәтті өткізді, аудит жүргізу барысында сәйкессіздіктер анықталған жоқ.</p> <p>Қоғам өзі үшін негізгі басым міндеттердің бірі ретінде энергия тиімділігі деңгейін тұрақты арттыруды айқындады және ISO 50001 халықаралық стандартының талаптарына сәйкес энергия тұтыну деңгейін төмендету мақсатында энергия менеджменті жүйесінің жұмыс істеуін жақсарту жөніндегі жұмысты жалғастыруда.</p>

			<p>Қоғамда «ҚазТрансОйл» АҚ стейкхолдерлер картасы бекітілді, онда мүдделі тараптардың тізбесі айқындалды, ол кемінде үш жылда бір рет өзектендіріледі.</p>
2.1	<i>Қоршаған ортаны қорғау</i>		<p>Қоршаған ортаны қорғау және экологиялық қауіпсіздік Қоғамның тұрақты дамуының маңызды құрамдас бөлігі болып табылады.</p> <p>Қоғам өз қызметінің қоршаған ортаға теріс әсерін барынша азайту және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану қағидаттарын енгізу жөніндегі шараларға көп көңіл бөледі.</p> <p>Қоғам Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің, озық халықаралық стандарттардың, «ҚазТрансОйл» АҚ экологиялық саясатының және Қоғамның басқа да ішкі құжаттарының талаптарын қатаң ұстанады, экологиялық аспектілерді сәйкестендіруді және бағалауды жүргізеді, қоршаған ортаны қорғау саласындағы өз іс-әрекеттерінің ашықтығы мен ашықтығын қамтамасыз етеді.</p> <p>2022 жылы қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларды іске асыруға 1 435 млн.теңге жұмсалды, бұл 2021 жылғы ұқсас көрсеткіштен 34,6% аз және есепті кезеңде эмиссиялар үшін 85 млн. теңге мөлшерінде төлемдерді жүзеге асырды.</p> <p>2022 жылы Қоғам Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарын сақтамағаны үшін әкімшілік жауапкершілікке тартылып, 3 860,81 мың теңге сомасына әкімшілік айыппұлдар (өсімақыны ескере отырып) түрінде жаза тағайындалды. Әкімшілік айыппұлдар уақытылы төленді.</p> <p>Мұнай тасымалдау кезінде экологиялық залалға әкеп соққан мұнайдың шығуымен авариялық жағдайлар 2022 жылы тіркелген жоқ.</p>
2.2	<i>Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау</i>		<p>Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласында Қоғам өндірістік объектілер жұмысының апатсыз режимін қамтамасыз етуге ұмтылады, қауіпсіз еңбек жағдайларын жасайды және қолдайды, жұмыскерлердің денсаулығына қамқорлық жасайды және Қазақстан Республикасы заңнамасының, халықаралық және ұлттық стандарттардың, «ҚазТрансОйл» АҚ денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы саясатының, сондай-ақ Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарын нақты ұстанады.</p> <p>Қауіпсіз еңбек жағдайларын жасау, ішкі профилактика, өндірістік қызметпен байланысты тәуекелдерді барынша азайтуға ұмтылу, оқыту қауіпсіз еңбек мәдениетін дамытуға және жетілдіруге күнделікті үлес болып табылады.</p>

		<p>Қоғам жыл сайын өнеркәсіптік қауіпсіздік пен еңбекті қорғауды басқару жүйесін дамытуға айтарлықтай қаржы ресурстарын инвестициялайды. 2022 жылы инвестиция көлемі 4 877,7 млн. теңгені құрады.</p> <p>Қоғамда өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау саласында мемлекеттік талаптармен белгіленген барлық оқыту бағдарламалары бар. 2022 жылы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша міндетті оқытудан Қоғамның 434 жұмыскері, өнеркәсіптік қауіпсіздік талаптары бойынша – Қоғамның 5 586 жұмыскері, өрт-техникалық минимум бойынша – Қоғамның 849 жұмыскері өтті.</p> <p>Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша ішкі тексеру жүргізу аясында 2022 жылы жекеленген құрылымдық бөлімшелердің өндірістік объектілеріне 11 тексеру және Қоғам өкілдіктеріне 2 тексеру жүргізілді.</p> <p>2022 жылдың 31 тамызында Қоғам Vision Zero-ның «Нөлдік жарақат» тұжырымдамасын ілгерілету жөніндегі жаһандық бастамаға ресми түрде қосылды және Vision Zero-ның Алтын ережелерін сақтау бойынша міндеттемелерді қабылдаумен сертификат алды.</p> <p>2022 жылғы 8 қыркүйекте «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобы бойынша бас директорлардың жыл сайынғы форумы аясында Қоғамға дағдарыстық жағдайларды басқару командасын енгізгені үшін марапат берілді.</p> <p>2022 жылы Қоғамдағы еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғаларға жол берілмеді.</p>
2.3	<i>Кадрлық және әлеуметтік саясат</i>	<p>Қоғамның кадр саясатын жетілдіру Қоғамның тұрақты ұзақ мерзімді дамуы үшін маңызды факторлардың бірі ретінде қарастырылады.</p> <p>Қоғамда «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2021-2025 жылдарға арналған кадрлық саясаты жұмыс істейді, ол Қоғамның персоналды басқару жөніндегі қызметіндегі қағидаттар мен негізгі бағыттар жүйесін айқындайды.</p> <p>Қоғам Қазақстан Республикасының заңнамасына, «ҚазТрансОйл» АҚ әлеуметтік жауапкершілік кодексіне және Қоғам жұмыскерлерінің ұжымымен жасалған ұжымдық шартқа сәйкес әлеуметтік саясатты құрайды.</p> <p>Қоғам кадр саясатының негізгі бағыттары: ұйымдық құрылысты басқару; персоналды жоспарлау мен іріктеуді басқару; жұмыскерлер қызметінің тиімділігін мақсат қою және бағалау; кадр резервін басқару; оқыту және дамыту; жас</p>

		<p>жұмыскерлерді дамыту; материалдық және материалдық емес сыйақыны басқару; тартуды және әлеуметтік тұрақтылықты басқару болып табылады.</p> <p>Қоғамда персоналды іріктеу рәсімі «ҚазТрансОйл» АҚ-та бос лауазымдар мен жұмысшы мамандықтарға кадрларды конкурстық іріктеу қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады. Қоғамда білікті мамандарды іздеу және іріктеу, кандидаттар бойынша деректер базасын жүргізу жүзеге асырылады, бос лауазымдарға/жұмысшы кәсіптеріне персоналды іріктеу кезінде ашық конкурстық рәсімдер, оның ішінде тестілеу элементтері қолданылады.</p> <p>2022 жылы Қоғамға 383 жаңа жұмыскер, оның 58-і орталық аппаратқа, 325-і жеке құрылымдық бөлімшелерге қабылданды. Жаңадан қабылданған жұмыскерлердің көпшілігінің жасы 30-дан 50 жасқа дейін.</p> <p>2022 жылы персоналды оқыту және дамыту бағдарламалары бойынша 15 884 іс-шара өткізілді. 2022 жылы барлығы 6 175 жұмыскер оқытылды. 2022 жылы оқу шығындары 780 млн теңгені құрады.</p> <p>Қоғамда мансаптық өсу мен даму мүмкіндіктерін ұсыну есебінен талантты жұмыскерлерді ынталандыру мақсаты болып табылатын кадрлық резерв қалыптастырылды. 2022 жылы кадр резервінің саны 29 адамды құрады. 2022 жылы кадр резерві аясында Қоғамның 4 жұмыскері ауыстырылды.</p> <p>Қоғам ішкі ротация саясатын жүргізеді. Орталық аппараттың жекеленген құрылымдық бөлімшелері мен құрылымдық бөлімшелерінің басшы құрамының 36 жұмыскері ротациядан өтті.</p> <p>Қоғам кадр саясатының маңызды бағыты жас мамандармен жұмыс жасау болып табылады. «ҚазТрансОйл» АҚ жастар саясатында бекітілген Қоғамда жұмыс істеу және жас кадрлармен жұмыс істеу үшін жас мамандарды тарту бойынша кешенді тәсіл іске асырылуда. 2022 жылы Қоғамның 25 жылдығы аясында 50 жас маманның қатысуымен Жастар форумы өткізілді.</p> <p>2022 жылы жұмыс орындарына үміткерлерді немесе жұмыскерлерді қандай да бір белгілер бойынша кемсітуге байланысты жағдайлар тіркелген жоқ.</p>
2.4	<i>Сатып алу жүйесі және жергілікті қамту</i>	<p>Қоғам бизнесінің тұрақты дамуы үшін оның ауқымын ескере отырып, сатып алудың тиімді жүйесі және қоғамды сапалы тауарлармен, жұмыстармен және қызметтермен уақытылы қамтамасыз ету маңызды.</p>

			<p>Жеткізушілерді таңдау кезінде Қоғам «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» акционерлік қоғамының және дауыс беретін акцияларының (қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы тікелей немесе жанама түрде «Самұрық-Қазына» АҚ-қа меншік немесе сенімгерлік басқару құқығымен тиесілі заңды тұлғалардың сатып алуларын жүзеге асыру тәртібін басшылыққа алады.</p> <p>2022 жылы Қоғам 155,9 млрд теңге сомасына шарттар, оның ішінде ұзақ мерзімді сатып алу бойынша шарттар жасасты.</p> <p>Қоғамның 2022 жылғы сатып алуларындағы жергілікті қамтудың нақты үлесі: тауарлар бойынша 55%, жұмыстар мен қызметтер бойынша 78% құрады.</p> <p>Қоғам бойынша тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алу туралы ақпарат (сатып алу жоспарлары, хабарландырулар, қорытындыларды тесу, шарт және т.б.) «Самұрық-Қазына» АҚ-тың zakur.sk.kz электрондық сатып алу порталында орналастырылады және қалыптастырылады.</p>
3	<p>Акционерлердің (қатысушылардың) құқықтары және акционерлерге (қатысушыларға) әділ көзқарас</p>	Сақталады	<p>Акционерлермен барынша ашық және тиімді өзара іс-қимыл Қоғам қызметінің негізгі қағидаттарының бірі болып табылады. Акционерлердің негізгі құқықтарын іске асыру Қазақстан Республикасының заңнамасына және «ҚазТрансОйл» акционерлік қоғамының жарғысына (бұдан әрі – Жарғы) сәйкес жүзеге асырылады.</p> <p>Қоғамдағы корпоративтік басқару барлық акционерлерге тең құқықтар мен әділ көзқарасты қамтамасыз ету үшін құрылған. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлер Қоғам Акционерлерінің жалпы жиналысына қатысуға және жеке өзі немесе сенімхат бойынша өз өкілі арқылы дауыс беруге құқылы.</p> <p>Ақпаратты ашу мәселелері Қазақстан Республикасының заңнамасымен, Жарғымен және «ҚазТрансОйл» АҚ құрылымдық бөлімшелері арасындағы қаржылық есептілік депозитарийі мен «Қазақстан қор биржасы» АҚ интернет-ресурстарында, Қоғамның корпоративтік веб-сайтында ақпаратты орналастыру кезіндегі өзара іс-қимыл регламентімен реттеледі.</p> <p>Қоғамның Директорлар кеңесі барлық акционерлерге әділ қарауға кепілдік береді, оларға Акционерлердің жалпы жиналысы арқылы Қоғамды басқаруға қатысуға, Қоғамның қызметі туралы ақпарат алуға және дивидендтер алу құқығын іске асыруға мүмкіндік береді. Акционерлердің жалпы жиналыстарын өткізу тәртібі мен рәсімдері барлық акционерлерге тең қатынасты қамтамасыз етеді.</p>

Қоғамның ірі акционері «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ болып табылады, оған Қоғамның жай акцияларының 90% тиесілі.

Қоғам мен оның ірі акционері ретінде «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ арасында 2012 жылғы 30 қазанда Қазақстан қор биржасында Қоғам акцияларын бастапқы орналастыруға байланысты Қоғам мен оның ірі акционері арасындағы өзара іс-қимылдың ашық нарықтық қағидаттарын бекітетін және Қоғамға өзінің барлық акционерлерінің мүддесінде әрекет етуге мүмкіндік беретін өзара қатынастар туралы келісім жасалды.

Акционерлердің мүдделерін қозғайтын ақпарат Қоғамның корпоративтік веб-сайтында, «Қазақстан қор биржасы» АҚ және қаржылық есептілік депозитарийінің интернет-ресурстарында уақытылы орналастырылады.

2022 жылғы 19 мамырда Қоғамның Акционерлері жылдық жалпы жиналысы өткізілді, онда келесі мәселелер қаралған:

1. «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2021 жылғы жылдық қаржылық есептілігін және шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігін бекіту туралы.

2. «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2021 жылға таза табысын бөлу тәртібін бекіту туралы, жай акциялар бойынша дивидендтер төлеу туралы шешім қабылдау және «ҚазТрансОйл» АҚ-тың бір жай акциясына есептегенде дивиденд мөлшерін бекіту туралы».

3. «ҚазТрансОйл» АҚ Директорлар кеңесінің 2021 жылы атқарған жұмыстары туралы жылдық есебін бекіту туралы.

4. «ҚазТрансОйл» АҚ акционерлерінің 2021 жылға «ҚазТрансОйл» АҚ-тың және оның лауазымды тұлғаларының іс-әрекеттеріне өтініштері және оларды қарау қорытындылары туралы.

5. «ҚазТрансОйл» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесі Д.А. Берлібаевтың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату туралы.

6. «ҚазТрансОйл» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесін және оның төрағасын сайлау туралы.

7. 2022 жылғы 25 қаңтарда сырттай дауыс беру арқылы Қоғам Акционерлерінің кезектен тыс жалпы жиналысы өткізілді, онда мынадай мәселелер қаралды:

			<p>1. «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2022-2024 жылдардағы аудитін жүзеге асыратын аудиторлық ұйымды айқындау және оның қызметтерін бәсекелестік келіссөздер жүргізу арқылы тендер тәсілімен сатып алу туралы.</p> <p>2. «ҚазТрансОйл» АҚ есеп комиссиясының сандық құрамы мен өкілеттік мерзімін айқындау, оның мүшелерін сайлау туралы.</p> <p>2022 жылғы 12 сәуірде сырттай дауыс беру арқылы Қоғам Акционерлерінің кезектен тыс жалпы жиналысы өткізілді, онда «ҚазТрансОйл» АҚ Директорлар кеңесінің мүшесін сайлау туралы мәселе қаралды.</p> <p>2022 жылғы 19 қазанда Қоғам Акционерлерінің сырттай дауыс беру арқылы кезектен тыс жалпы жиналысы өткізілді, онда Жарғыға өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы мәселе қаралды.</p> <p>Қоғамда инвесторлармен байланыс қызметі жұмыс істейді, оның негізгі міндеті Қоғамның инвестициялық тартымды компания ретіндегі беделін қолдау және нығайту мақсатында Қоғам басшылығы мен инвестициялық қоғамдастық (әлеуетті инвесторлар, миноритарлық акционерлер және бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушылары) арасында тиімді коммуникацияларды ұйымдастыру болып табылады.</p> <p>2022 жыл ішінде акционерлердің үш өтініші келіп түсті және қаралды, оларға мынадай жауаптар берілді:</p> <p>акционерден 2021 жылға арналған дивидендтер мөлшерін азайтуға қатысты алғашқы өтініш бойынша Қоғам 2021 жылға арналған дивиденд мөлшері туралы ұсыныс дайындау кезінде Директорлар кеңесі елдегі және әлемдегі қалыптасқан жағдай аясында Қоғамның қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету қажеттілігін және акционерлердің мүддесі үшін Қоғамның ұзақ мерзімді даму қажеттілігін негізге алғанын түсіндірді;</p> <p>10 акционер қол қойған екінші өтініш бойынша Қоғам Акционерлерінің кезектен тыс жалпы жиналысын шақыруды талап ете отырып, онда 2021 жылға арналған дивидендтерді қосымша төлеу мәселесін қарай отырып, сондай-ақ Қоғам Акционерлерінің кезектен тыс жалпы жиналысын шақырудан бас тартқан жағдайда Қоғамның орналастырылған акцияларын баланстық құны бойынша сатып алуды талап ете отырып, дивидендтерді қосымша төлеу туралы мәселені қараудың мүмкін остігі туралы тиісті түсініктемелер ұсынылды 2021 жылға Қоғамның</p>
--	--	--	--

			<p>орналастырылған акцияларды сатып алу туралы талабы «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 27-бабының ережелеріне сәйкес келмеуі;</p> <p>акционердің орналастырылған акцияларды сатып алуға қатысты үшінші өтініші бойынша акционердің «Магистральдық Суағызғысы» ЖШС-ның «Ерко-Кат» ЖШС-мен «Астрахань-Маңғышлақ» магистральдық су құбырын қайта жаңарту және кеңейту» жобасын іске асыру бойынша мәмілелер жасасу туралы шешіммен келіспеуіне байланысты Қоғам «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 27-бабы 1-тармағының 2) тармақшасы ережелеріне Қоғамның орналастырған акцияларын сатып алу туралы талаптың сәйкес келмеуі туралы түсініктемелер берді.</p> <p>Акционерлер мен мүдделі тараптар ақпаратты жылдық есеп арқылы алады, оған Директорлар кеңесінің есебі мен аудиттелген жылдық қаржылық есептілік кіреді.</p>
4	<p>Директорлар кеңесі мен атқарушы органның тиімділігі</p>	Сақталады	<p>Директорлар кеңесі Қоғамға стратегиялық басшылықты қамтамасыз ететін, өз құзыреті шегінде Қоғам Басқармасының қызметіне бақылауды жүзеге асыратын және Акционерлердің жалпы жиналысы алдында шешім қабылдаудың қолданыстағы жүйесіне сәйкес Қоғамның қызметін тиімді басқару және тиісті бақылау үшін жауапты болатын Қоғамның басқару органы болып табылады.</p> <p>Жарғыға сәйкес Директорлар кеңесінің құрамы 6 адамнан сайланды. Акционерлік капиталдың құрылымына сәйкес (жай акциялардың жалпы санының 90% «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-қа тиесілі) Қоғам Директорлар кеңесінің екі мүшесі ірі акционердің – «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ-тың өкілдері болып табылады. Қоғам Директорлар кеңесінің үш мүшесі тәуелсіз директорлар болып табылады, бұл корпоративтік басқарудың үздік әлемдік тәжірибесіне сәйкес миноритарлық акционерлердің құқықтары мен мүдделерін қорғауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Сондай-ақ Қоғам бас директоры (Басқарма төрағасы) Директорлар кеңесінің мүшесі болып табылады.</p> <p>Қоғам Директорлар кеңесінің барлық мүшелері мінсіз іскерлік беделге және салада айтарлықтай тәжірибеге ие.</p> <p>Директорлар кеңесінің мүшелерін, оның ішінде тәуелсіз директорларды іріктеу критерийлері «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңында, Жарғыда, Кодексте және «ҚазТрансОйл» АҚ Директорлар кеңесі туралы ережеде айқындалған.</p>

Директорлар кеңесінің қызметі туралы есеп жыл сайын Қоғамның жылдық есебінде айқындалады.

2022 жылы Директорлар кеңесінің 21 күндізгі отырысы өткізілді, онда Қоғам қызметінің негізгі бағыттарының 180 мәселесі қаралып, шешімдер қабылданды. Директорлар кеңесі, сондай-ақ Қоғамның еншілес және бірлескен-бақылаудағы ұйымдары (бұдан әрі – ЕББҰ) қатысушыларының/акционерлерінің жалпы жиналыстарының құзыретіне жатқызылған бірқатар мәселелерді қарады.

Директорлар кеңесі ай сайын Қоғам қызметіндегі негізгі өзгерістер мен басқарушылық есептілікті қарады.

Ең маңызды мәселелерді алдын ала қарау және Директорлар кеңесіне ұсыныстар дайындау үшін Қоғамда Директорлар кеңесінің келесі комитеттері жұмыс істейді:

- Стратегиялық жоспарлау, қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау комитеті;
- Ішкі аудит жөніндегі комитет;
- Кадрлар және сыйақылар жөніндегі комитет.

Комитет мүшелерін Қоғамның Директорлар кеңесі тағайындайды.

Комитеттердің қызметін қалыптастыру және ұйымдастыру тәртібі олар туралы тиісті ережелерде көзделеді.

2022 жыл ішінде Стратегиялық жоспарлау, қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау комитетінің 3 күндізгі отырыс және сырттай дауыс беруі арқылы 1 отырыс өткізілді, Ішкі аудит жөніндегі комитеттің 3 күндізгі және сырттай дауыс беруі арқылы 5 отырыс, Кадрлар және сыйақылар жөніндегі комитеттің 3 күндізгі және 7 сырттай дауыс беруі арқылы отырыс өткізілді.

Директорлар кеңесінің мүшелері, тәуелсіз директорларды қоспағанда, өз жұмысын өтеусіз негізде жүзеге асырады. Тәуелсіз директорларға шығыстардың сыйақыларын және (немесе) өтемақыларын төлеу тәртібі «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ акционерлік қоғамдарының тәуелсіз директорларының сыйақыларын төлеу және шығыстарын өтеу қағидаларымен реттеледі.

Қоғамның Басқармасы Қоғамның ағымдағы қызметіне басшылық жасайтын және өз функцияларын Жарғы, «ҚазТрансОйл» АҚ Басқармасы туралы ереже және Қоғамның өзге де ішкі құжаттары негізінде жүзеге асыратын алқалы атқарушы орган болып табылады.

			<p>Қоғам Басқармасын бас директор (Басқарма төрағасы) басқарады. Басқарманың құзыреті және Қоғам бас директорының (Басқарма төрағасының) өкілеттіктері Жарғының 12-бабында айқындалады.</p> <p>2022 жыл ішінде Қоғам Басқармасы 43 күндізгі отырыс өткізді. Қоғам Басқармасының отырыстарында барлығы 236 мәселе бойынша шешімдер қабылданды. Өткізілген отырыстар аясында, басқалармен қатар, стратегиялық даму, корпоративтік басқару, қаржы-шаруашылық қызмет, тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау сияқты негізгі бағыттар бойынша мәселелер қаралып, шешімдер қабылданды.</p>
5	<p>Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит</p>	Сақталады	<p>Қоғамның корпоративтік басқару жүйесінің маңызды элементі тәуекелдерді басқарудың корпоративтік жүйесін (бұдан әрі – ТБКЖ) және ішкі бақылау жүйесін (бұдан әрі – ІБЖ) қамтитын тәуекелдерді басқару жүйесі болып табылады.</p> <p>ТБКЖ - бұл Қоғамды басқарудың барлық деңгейлерінде тәуекелдерді басқару процесін ұйымдастыруды және тиімді жұмыс істеуді қамтамасыз ететін қағидаттар, әдістер мен процедуралардың жиынтығы. ТБКЖ Қоғамның стратегиялық және операциялық мақсаттарына қол жеткізуге теріс әсер етуі мүмкін ықтимал тәуекелдік оқиғаларды уақтылы сәйкестендіруге, бағалауға, мониторингтеуге және азайтуға бағытталған.</p> <p>ТБКЖ-ның тиімді жұмыс істеуін ұйымдастыру және қадағалау бөлігінде Қоғам Директорлар кеңесі шешуші рөл атқарады. Ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару саясаттары мен рәсімдерін әзірлеу және қолдану үшін Қоғам Басқармасы жауапты болады.</p> <p>Қоғамдағы тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ және оның еншілес және тәуелді ұйымдарының тәуекелдердің бірыңғай жіктеуіші бойынша жүргізіледі. Сонымен, Қоғамның барлық тәуекелдері екі санатқа бөлінеді - өндірістік және өндірістік емес тәуекелдер, олардың көздері тиісті тәуекел факторларын (себептерін) анықтайды.</p> <p>2022 жыл ішінде өндірістік және өндірістік емес тәуекелдердің жай-күйіне және оларға тән тәуекел факторларына, оларды басқару жөніндегі іс-шаралардың орындалуына тұрақты мониторинг жүргізілді. Тәуекелдер динамикасы туралы тоқсан сайынғы есептілік Қоғамның Тәуекелдер жөніндегі комитетінің, Басқарма мен Директорлар кеңесінің қарауына шығарылды.</p>

Қоғамда іске асырылған тәуекелдер туралы деректерді есепке алу және одан әрі талдау мақсатында корпоративтік порталда іске асырылған тәуекелдік оқиғалар бойынша бірыңғай электрондық деректер базасы бар. Осы базаны жүргізу тәуекелдер мен тәуекел факторларын бағалауды жүргізу, сондай-ақ есептілікті дайындау үшін қажетті статистиканың жинақталуына ықпал етеді.

2022 жылы 2023 жылға арналған тәуекелдерді сәйкестендіру және бағалау бойынша жұмыс жүргізілді, олар бойынша алдын алу және түзету әсерінің іс-шаралары әзірленді. Бұл жұмыстың қорытындысын Қоғам Директорлар кеңесі бекітті.

ІБЖ Қоғам қызметіне тән процестік деңгейдегі тәуекелдерді уақытылы анықтауға және талдауға, сондай-ақ ІБЖ-нің үш негізгі саласында осы тәуекелдерді басқару бойынша бақылау рәсімдерін анықтауға және талдауға бағытталған: операциялық қызмет, қаржылық есептілікті дайындау және заңнамалық және нормативтік талаптарды сақтау.

ІБЖ-ні одан әрі жетілдіру мақсатында 2022 жылы мынадай іс-шаралар іске асырылды:

- Қоғам Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген (2022 жылғы 24 маусымдағы №11/2022 отырыс хаттамасы) «ҚазТрансОйл» АҚ ішкі бақылау жүйесінің саясаты өзектендірілді;
- Қоғамның Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген (2022 жылғы 9-10 қарашадағы №17/2022 отырыс хаттамасы) «ҚазТрансОйл» АҚ ішкі бақылау жүйесінің регламенті өзектендірілді;
- Қоғам Басқармасының шешімімен бекітілген (2022 жылғы 21 желтоқсандағы №41 отырыс хаттамасы) «ҚазТрансОйл» АҚ корпоративтік деңгейдегі тәуекелдер мен бақылаулар матрицасы әзірленді;
- 2022 жылғы 27 желтоқсанда Қоғам бас директоры (Басқарма төрағасы) бекіткен «ҚазТрансОйл» АҚ ішкі бақылау жүйесі бойынша 2023 жылға арналған күнтізбелік жоспар-жұмыс кестесі қалыптастырылды.
- Қоғамның қаржы-шаруашылық қызметіне бақылауды жүзеге асыру, ішкі бақылау, тәуекелдерді басқару саласындағы бағалау, корпоративтік басқару және консультация беру саласындағы құжаттарды орындау үшін және Қоғамның қызметін жетілдіру мақсатында Ішкі аудит қызметі (бұдан әрі – ІАҚ) жұмыс істейді.

		<p>ІАҚ Қоғам Директорлар кеңесіне тікелей бағынады және оның жұмысы туралы есеп береді.</p> <p>ІАҚ қызметін Қоғам Директорлар кеңесінің Ішкі аудит жөніндегі комитеті қадағалайды.</p> <p>ІАҚ өз қызметін Қоғам Директорлар кеңесі бекітетін Жылдық аудиторлық жоспарға сәйкес жүзеге асырады.</p> <p>Есепті кезеңде ІАҚ-тың 2022 жылға арналған жұмыс жоспарына сәйкес Қоғамда және ЕББҰ-да өндірістік, операциялық және қаржылық процестерге 7 аудит жүргізілді.</p> <p>2022 жылы ІАҚ жүргізген аудит нәтижелері бойынша 103 анықтама анықталып, 209 ұсыныс берілді.</p> <p>Айта кету керек, 2022 жылы берілген ІАҚ ұсынымдары бойынша аудит объектілері Анықталған әйкессіздіктер бойынша түзету іс-қимылдарының жоспарларын әзірлеп, бекітті.</p> <p>«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының талаптарын іске асыру мақсатында 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап Қоғамның комплаенс - бақылау қызметін (бұдан әрі - КБҚ) Қоғам Директорлар кеңесіне қайта бағындыру көзделген.</p> <p>2022 жылы КБҚ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, Қоғам бас директорының (Басқарма төрағасының) өзіне тікелей бағынысты қызметкерлердің сыбайлас жемқорлық қылмыстар жасағаны үшін жауапкершілігін бекіту мәселелерін регламенттейтін қоғамның саясаты мен рәсімдерін өзектендіруге бағытталған іс-шаралар іске асырылды («ҚазТрансОйл» АҚ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты, «ҚазТрансОйл» АҚ сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттары),</p> <p>Қоғамдағы лауазымдарға (СЭО, СЕО-1, СЕО-2 (сатып алу)) ұсынылуына кандидаттардың және олардың жұбайлары активтер мен міндеттемелер/кірістер мен мүлік туралы декларацияларды ұсынуға бақылау жүргізілді, сондай-ақ Қоғамдағы/ЕББҰ-дағы СЭО, СЕО-1, СЕО-2 лауазымдарына 137 кандидаттың Қоғамның/ЕББҰ-дың лауазымды тұлғаларымен аффилиирленуіне, Қоғамда/ЕББҰ-да оларды тағайындау кезінде мүдделер қақтығысының болуына тексеру жүргізілді.</p> <p>КБҚ-ның мүдделер қақтығысы/ықтимал мүдделер қақтығысы жағдайларын анықтау жұмысы аясында Қоғам жұмыскерлерінің еңбек міндеттерін орындауы</p>
--	--	---

кезінде ықтимал мүдделер қақтығысының 5 жағдайы анықталды. Барлық қарастырылған жағдайлар бойынша реттеу шаралары қабылданды. Анықталған ықтимал мүдделер қақтығысында Қоғам басшыларының және олардың жақын туыстарының, жұбайлары мен жекжаттарының бірлескен қызметі (жұмысы), оның ішінде тікелей бағыну жағдайлары болмағанын атап өткен жөн. Сондай-ақ, есепті кезеңде контрагенттердің Қоғамға үлестестігін анықтау мақсатында КБҚ «Самұрық-Қазына» электрондық сатып алудың ақпараттық жүйесінде (sk.kz) шарттар мен қосымша келісімдердің 3 056 жобасын қарады. Жасалатын шарттар бойынша Қоғамның контрагенті ретінде әрекет ететін Қоғамның үлестес тұлғалары белгіленбеген.

Бұдан басқа, 2022 жыл ішінде Қоғамда ЕББҰ-да сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметтерді құруға бағытталған жұмыс жүргізілді, соның нәтижесінде «Магистральдық Суағызғысы» ЖШС-да сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс-қызметі құрылды және жұмыс істейді,

«МұнайТас» ЖШС, «Қазақстан-Қытай Кұбыры» ЖШС, «Батуми мұнай терминалы» ЖШС, «Батуми теңіз порты» ЖШС-да комплаенс-қызметтерін құруға бағытталған дайындық жұмыстары жүргізілді.

Қоғамда 2022 жылғы қарашада Қоғам контрагенттерінің сенімділігін тексеру процесі енгізілді және Қоғамның 15 контрагентіне тексеру жүргізілді. Контрагенттердің сенімділігін тексеру кезінде олардың санкциялық тізімдерде болуын тексеру жүргізіледі. Бұдан басқа, Қоғам жасасатын шарттарға Қоғамға қатысты қайталама санкциялардың туындау қаупін болдырмауға бағытталған санкциялық ескертпелер («Транснефть» ЖАҚ-пен жасалған (Non-SDN Menu-Based Sanctions List енгізілген) Ресей Федерациясының аумағы арқылы транзит режимінде қазақстандық мұнайды тасымалдау бойынша қызметтер көрсету туралы шартты қоспағанда) енгізіледі және «Транснефть-сервис» АҚ («Транснефть» ЖАҚ еншілес компаниясы), олар бойынша төлем OFAC 3 Директивасының ережелерін ескере отырып жүзеге асырылады. Қоғам контрагенттерінің сенімділігін тексеру кезінде елеулі тәуекелдер анықталған жоқ.

2022 жылғы желтоқсанда Қоғамда 2021-2022 жылдар кезеңінде сатып алу туралы шарттардың орындалуына мониторинг жүргізу, бір көзден алу тәсілімен сатып алуды жүзеге асыру, қауіпсіздікті, еңбекті қорғауды және ТЖ қамтамасыз ету

			<p>мәселелері бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізілді. Қоғам қызметінде елеулі сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ.</p> <p>Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру мақсатында Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы жұмыскерлердің хабардарлығын арттыру және бизнесті жүргізудің жоғары этикалық стандарттарын ілгерілету бойынша жұмыс жүргізілуде. Мәселен, 2022 жылғы мамырда Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің (Сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) Астана қаласы бойынша департаментімен бірлесіп, Қазақстан Республикасында 2022-2026 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат тұжырымдамасының негізгі бағыттары, сондай-ақ Қоғам жүзеге асыратын сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар туралы мәселелер бойынша семинар-кеңес өткізілді, ал 2022 жылғы желтоқсанда «Квазимемлекеттік сектор кәсіпорындарындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс» тақырыбына оқыту өткізілді. 2022 жылғы маусымда «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобында жүргізілген сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік индексін айқындау жөніндегі сауалнама деректеріне сәйкес, Қоғам сауалнамаға қатысқан компаниялар рейтингінде сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік индексі бойынша бірінші орында тұр.</p> <p>Есепті кезеңде жедел желілерге 21 өтініш түсті. Қоғам ішінде сыбайлас жемқорлық пен алаяқтық фактілері анықталған жоқ.</p>
6	Ашықтығы	Сақталады	<p>Ақпарат коммерциялық, қызметтік немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны білдіретін жағдайларды қоспағанда, Қоғам мүдделі тараптарға өз қызметінің барлық аспектілері бойынша ақпаратты, төмендегілерді басшылыққа ала отырып, уақытылы және толық ашуды қамтамасыз етеді:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Акционерлік қоғамдар туралы» 2003 жылғы 13 мамырдағы Қазақстан Республикасының Заңы; • «Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңы; • «Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы» 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңы; • «Эмитенттің ақпаратты ашу қағидаларын, эмитент ашуға жататын ақпараттың мазмұнына қойылатын талаптарды, сондай-ақ эмитенттің қаржылық

есептілік депозитарийінің интернет-ресурсында ақпаратты ашу мерзімдерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2018 жылғы 27 тамызда №189 қаулысы;

- «Қазақстан қор биржасы» АҚ Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген (2017 жылғы 27 сәуірдегі №15 хаттама) Листингтік қағидалары және «Қазақстан қор биржасы» АҚ Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген (2021 жылғы 10 наурыздағы №14 хаттама) Листингтік қағидалары;

- «Қазақстан қор биржасы» АҚ Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген (2021 жылғы 10 наурыздағы №14 хаттама) Бағалы қағаздарға рұқсат беру бастамашыларының ақпаратты ашу қағидалары;

- «ҚазТрансОйл» АҚ Жарғысы, Кодексі, Ақпаратты ашу жөніндегі нұсқаулық, «ҚазТрансОйл» АҚ инсайдерлік ақпаратының өкімі мен пайдаланылуын ішкі бақылау қағидалары, қаржылық есептілік депозитарийі мен «Қазақстан қор биржасы» АҚ интернет-ресурстарында ақпаратты орналастыру кезінде «ҚазТрансОйл» АҚ құрылымдық бөлімшелері арасындағы өзара іс-қимыл регламенті және Қоғамның басқа да ішкі құжаттары.

2022 жылғы жұмыс қорытындысы бойынша Қоғам «Қазақстан қор биржасы» АҚ листингтік талаптарына қосымша ақпарат жарияланымдарының саны бойынша көшбасшылардың біріне айналды және «Ашықтыққа ұмтылғаны үшін» дипломымен марапатталды.

2022 жылы Қоғамның инсайдерлері болып табылатын 177 жұмыскер «Инсайдерлік ақпарат: Қоғамның және оның инсайдерлік жұмыскерлерінің құқықтық реттеу және жауапкершілік мәселелері» тақырыбында оқытудан өтті. Оқыту барысында инсайдерлік ақпаратты ашу ерекшеліктері, инсайдерлік ақпаратты заңсыз пайдаланумен байланысты ықтимал тәуекелдер, осы саладағы бұзушылықтар үшін Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген жауапкершілік түрлері қаралды, сондай-ақ күнделікті жұмыс барысында туындайтын нақты практикалық жағдайлар талданды.

Жалпы, Қоғамның қызметі туралы өзекті ақпаратты уақытылы ашу арқылы Қоғамның ашықтығын арттыру бойынша жұмыс тиісті түрде жүзеге асырылады.

Ақпаратты уақытылы жібермеу фактілері немесе реттеуші органдар тарапынан тиісті материалдарға ескертулер байқалмады.

			<p>Қоғам халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жылдық, жартыжылдық және тоқсандық қаржылық есептілікті дайындайды.</p> <p>Есептер қаржылық есептілік депозитарийінің, «Қазақстан қор биржасы» АҚ интернет-ресурстарында және Қоғамның корпоративтік веб-сайтында уақытылы орналастырылады.</p> <p>Қоғамның 2022 жылғы қаржылық есептілігінің сыртқы аудитін «Эрнст энд Янг» ЖШС компаниясы жүргізді, ол Қоғамның 2022 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайын көрсетудің дұрыстығын, сондай-ақ қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына сәйкес көрсетілген күні аяқталған жылдағы қаржылық нәтижелер мен ақша қаражаттарының қозғалысын растады.</p>
--	--	--	--

Келісілді:

Лауазымы	Қолы	Тегі, аты-жөні
Ішкі аудит қызметінің басшысы		Төлендиева Т.Ғ.
Комплаенс-бақылау қызметінің басшысы		Друзь Е.С.
Өнеркәсіптік қауіпсіздік, еңбекті қорғау және ТЖ департаментінің директоры		Қабылов А.Т.
Адам ресурстарын басқару департаментінің директоры		Акубаев И.Н.
Бизнес-процестер мен тәуекелдерді басқару департаментінің директоры		Әлиақпаров А.Б.
Келісімшарттар және жергілікті қамтымды дамыту департаментінің директоры		Әшімова С.С.
Инвесторлармен байланыс қызметінің басшысы		Масалин А.М.
Корпоративтік басқару департаментінің директоры		Жүнісов А.Е.
Басқарма хатшысы		Шынғожинова Р.Б.
Корпоративтік хатшы		Шманов А.М.

Орындаушы: корпоративтік хатшы қызметінің бас менеджері А. Дастан, тел.:555362